

munismens gudlöshet — vi har för mycket av den själva — men i det "fromma" Amerika har det för de tävlande kyrkorna varit naturligt att angripa kommunismen just på den punkten. Därigenom har den redan förut påtagliga obegenheten att avvisa allmänna religiösa föreställningar stegrats. Irreligiös=gudlös=kommunist, den enkla formeln har varit av stor vikt för kyrkornas värvningskampanjer, liksom för populariteten hos det slags religion som i Eisenhowers citerade satsar blir så precist uttryckt.

Herberg, liksom andra professionellt religiösa, är glad över vad som hänt. Ateismen har blivit so-

cialt omöjlig, och av den positiva hållningen till religionen kan man hoppas en mera utbredd äkta och djup, religiös känsla. Men han betonar ärligt och skarpt att den nuvarande massreligiositeten inte har mycket med "egentlig" religion att göra. Den "Gud" som alla amerikaner säger sig tro på är snarast "en sanktion av den tro som den amerikanska livsstilen innebär", skriver han. "Förvärldsligandet av religionen kunde knappast gå längre." Det är på-

tagligt "att den religiositet som utmärker Amerika av i dag mycket ofta är en religiositet utan religion, en religiositet med ringa eller intet innehåll". Gud, Amerika, demokrati, fri företagsamhet, det är ungefär samma sak, Gud är ett stöd för några vaga mänskliga värderingar, "den dömande Guden är död". Gud blir en "tröst", som man förr i världen sade om nappen, en garanti, "en levande docka".

Vad jag särskilt vill framhäva är att den ökade "religiositeten" utan religion bidragit till konformismen och ytligheten i amerikansk offentlig och privat debatt. Tidningarna vågar inte ta upp något som är kritiskt eller tveksamt mot religionen, de vågar inte ens diskutera den: de religiösa dogmerna får ett slags täckning av religiositeten, även om denna knappast omfattar tro på något mera bestämt. En liknande stämning möter jag hos intellektuella i samtal; de är ovilliga att tala om dessa ting och inte sällan benägna att krypa bakom en Guds-tro som i själva verket är ett förhänge framför ett tomrum. Det finns ansatser till en liknande utveckling på andra håll, även i Sverige. De verkligen fromma, som med glöd tror på något bestämt,

fruktar inte debatt, men denna avskys av namnkristna, "religiösa utan religion", ty det är halv-mörkret som passar deras hållning.

KÖNEN I POLITIKEN

KVINNORNA röstar mindre än männen, kvinnorösträtten gynnar i regel de mera konservativa och särskilt de religiöst inriktade partierna. Dessa tendenser sökte jag på grundval av statistiskt material från ett stort antal stater fastslå i en undersökning för tjugufem år sedan (Political behaviour). En förklaring, kanske den enda viktiga, sades vara könsskillnadens sociala följder; kvinnorna, eller riktigare vissa kvinnogrupper, kunde betecknas som mindre avancerade, från den moderna utvecklingens synpunkt, än männen. Att kvinnorösträtten verkade konservativt berodde på att de "lägre" socialgruppernas kvinnor, särskilt de ogifta, deltog mindre än männen i valet; härtill kom att en del kvinnor röstade mera konservativt-religiöst än sina män (makar, fäder, bröder). I Tyskland hade kvinnorna under mellankrigstiden länge varit ett stöd för demokratiska partier, främst den katolska centern; då nazismen gick fram genom att erövra borgare och bönder förändrades läget — kvinnorna i serviceyrken (kontorister, hembiträden, affärsbiträden) följde sina husbönder och arbetsgivare till nazismen.

De berörda tendenserna har senare bekräftats i en mängd statistiska och statsvetenskapliga undersökningar och tycks överallt göra sig gällande. I vissa länder spelar de emellertid ringa roll, så exempelvis i Sverige, där skillnaden mellan manligt och kvinnligt valdeltagande har minskats till en obetydlighet och där sannolikt endast få kvinnor röstar på annat sätt än männen inom sin grupp. I åtskilliga länder är däremot "marginalkvinnornas" röstning av stor betydelse. Man kan anta att Adenauer i Tyskland, Macmillan i England och de Gaulle i Frankrike vid vissa val vunnit eller bevarat sin maktställning genom den kvinnliga rösträtten.

Från USA har just anlänt en rapport av chefen för folkräkningen, Richard M. Scammon. Enligt Scammon bekräftar alla under-

Om kvinnorna hade bestämt presidentvalet i USA 1960 hade Richard Nixon (bilden) segrat, skriver Herbert Tingsten i denna artikel om könsens roll i den amerikanska politiken.

sökningar i USA de angivna tendenserna. Kvinnorna registrerar sig i mindre omfattning än männen till rösträtt, och bland dem som är registrerade röstar färre. Euru antalet vuxna kvinnor i Amerika är fyra miljoner högre än antalet män, kan därför antas att lika många eller flera män deltar i valet. En studie från år 1960 tyder på att kvinnornas valdeltagande i genomsnitt är tio procent lägre än männens, trots att en utjämnad ägt rum under de fyrtio åren sedan kvinnorna fick rösträtt. Andra utredningar klarlägger att kvinnorösträtten verkat i konservativ riktning, även om denna verkan inte är så påtaglig som i en del katolska länder i Europa. Extrema riktningar vinner föga stöd bland kvinnorna, vare sig kommunistiska eller av McCarthy-typ.

Vid presidentvalet 1960 hävdades ofta att kvinnorna favoriserade den unge, stillige och markerat "manlige" Kennedy. I själva verket förhöll det sig, såsom senare

gjorda analyser visar, tvärtom. Om kvinnorna bestämt valet hade den mera konservativa Nixon blivit president. Det beräknas att 52 procent av männen röstade för Kennedy, medan 51 procent av kvinnorna röstade för Nixon. Om kvinnorna röstade i samma omfattning som männen, är det alltså troligt att Nixon blivit segrare.

HERBERT TINGSTEN